

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR.VIII-1881
2, 6, 7, 9, 16, 17, 21¹, 22, 22¹, 31, 35, 39, 39¹, 40¹, 41¹, 46, 46², 46³, 47, 48, 48², 48³, 48⁴, 51, 52,
52¹, 61, 61¹, 61², 67, 69, 73², 76 STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 61² STRAIPSNIU ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 16¹, 34 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 6, 7, 9, 16, 17, 21¹, 22, 22¹, 31, 35, 39, 39¹, 40¹, 41¹, 46, 46², 46³, 47, 48, 48², 48³, 48⁴, 51, 52, 52¹, 61, 61¹, 61², 67, 69, 73², 76 straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 61² straipsniu įstatymo straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 61² straipsniu įstatymo (toliau – EEĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 16¹, 34 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo (toliau – EĮ pakeitimo projektas) projektų (toliau kartu – Įstatymų projektai) rengimą paskatino poreikis į nacionalinę teisę perkelti 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/1711, kuria dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944, (toliau – Direktyva) nuostatas. EEĮ pakeitimo projektu taip pat perkeliama kai kurios 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1747, kuriuo dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/942 ir (ES) 2019/943 (toliau – Reglamentas) nuostatos. EEĮ pakeitimo projektu įgyvendinamos 2023 m. birželio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2023/1162 dėl sąveikumo reikalavimų ir nediskriminacinių bei skaidrių prieigos prie matavimo ir suvartojimo duomenų procedūrų (toliau – Sąveikumo reglamentas) nuostatos ir paskiriama atsakinga institucija, atliekanti nacionalinės kompetentingos institucijos funkcijas.

Direktyva ir Reglamentas priimti siekiant šių pagrindinių tikslų: (i) sumažinti elektros energijos kainų priklausomybę nuo nepastovių iškastinio kuro kainų, skatinant ilgalaikių sutarčių, tokių kaip elektros energijos pirkimo sutartys (PPA) ir dvipusiai skirtumų sandoriai (CFD), naudojimą, tokiu būdu užtikrinant stabilesnes ir labiau nuspėjamas elektros energijos kainas; (ii) spartinti atsinaujinančiųjų energijos šaltinių integraciją į elektros tinklus, skatinant elektros energetikos sistemos lankstumo didinimą, gerinant prijungimo prie elektros tinklų sąlygas; (iii) įgalinti elektros energijos vartotojus (toliau – vartotojas) aktyviau veikti elektros energijos rinkoje, sustiprinti vartotojų apsaugą ir teises.

Įstatymų projektų tikslas – į nacionalinę teisę perkelti Europos Sąjungos elektros rinkos reformos nuostatas ir sukurti teisinį pagrindą pažangesnei, lankstesnei ir vartotojui palankesnei elektros energetikos sistemai. Projektu siekiama sudaryti sąlygas efektyviau išnaudoti elektros tinklų infrastruktūrą, spartinti atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą, stiprinti vartotojų – ypač pažeidžiamų grupių – apsaugą.

Įstatymų projektams keliami šie uždaviniai:

1. Įtvirtinti lanksčiojo prijungimo modelį, taip pat kintančios leistinos generuoti galios ir kintančios leistinos naudoti galios sąvokas, sudarančias sąlygas prijungti daugiau gamybos ar vartojimo įrenginių be iškart būtinos elektros tinklų plėtos;

2. Nustatyti aiškesnes elektros energijos paklausos telkimo (toliau – paklausos telkimas) organizavimo ir skatinimo sąlygas tiek perdavimo, tiek skirstomuosiuose tinkluose, įskaitant pradinės elektros energijos paklausos nustatymo metodikas bei kompensavimo tvarkas, taip pat Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) ir elektros tinklų operatorių (toliau – tinklų operatoriai) funkcijas, susijusias su piko mažinimu, atsparumo testavimu ir lankstumo poreikio ataskaitų rengimu.

3. Pagerinti sąlygas aktyviems elektros energijos vartotojams (toliau – aktyvusis vartotojas) ir bendrijoms, išplečiant teisę gaminti elektros energiją nutolusiuose objektuose, skatinti energijos

kaupimo įrenginių naudojimą;

4. Įtvirtinti vartotojų apsaugos priemonės, susijusias su skolos išdėstymu per ilgesnį laikotarpį, informavimu apie padidėjusį suvartojimą bei apsauga nuo tiekimo nutraukimo pažeidžiamiesiems elektros energijos vartotojams (toliau – pažeidžiamas vartotojas);

5. Patikslinti bendrųjų, veikiančių pagal Lietuvos Respublikos sodininkų bendrųjų įstatymą ar Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų įstatymą, Civilinio kodekso 4.84 straipsnio nustatyta tvarka paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių, gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų savininkų jungtinės veiklos sutartimi ar kitu teisiniu pagrindu bendrojo naudojimo objektams valdyti, naudoti ir prižiūrėti įgaliotų asmenų (toliau kartu vadinama – bendrojo naudojimo objektų valdytojas) atsakomybes, detaliau reglamentuojant atsiskaitymus už elektros energiją bendroms reikmėms bei pasirenkant nepriklausomą elektros energijos tiekėją (toliau – nepriklausomas tiekėjas) ar elektros energijos gamintoją bendroms reikmėms naudojamos elektros energijos tiekimui;

6. Sustiprinti duomenų prieinamumo ir skaidrumo reikalavimus tinklų operatoriams, numatant dažnesnį prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapių atnaujinimą, įgyvendinti Sąveikumo reglamento nuostatas;

7. Įtvirtinti reikalavimus fiksuotos kainos sutarčių skaidrumui ir siūlymui, numatyti priemones rinkos kainų stabilumui užtikrinti.

EEĮ pakeitimo projektu taip pat yra siūloma keisti elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų ketinimų etapų – ketinimų protokolo pasirašymo, ketinimų protokolą siekiančio pasirašyti asmens patikros dėl jo atitikties nacionalinio saugumo interesams ir prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikimo – eiliškumą, atsižvelgiant į esamo reguliavimo taikymo praktiką. Vadovaujantis galiojančiu reguliavimu, minėta patikra yra atliekama iki ketinimo protokolo pasirašymo ir prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikimo, tai yra tokioje projektų vystymo stadijoje, kai dažnu atveju nebūna žinomi projektų galutiniai naudos gavėjai ir finansavimo šaltiniai. Tai lemia patikros procedūrų neefektyvumą, todėl EEĮ pakeitimo projektu siūloma patikrą atlikti po ketinimų protokolo pasirašymo ir prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikimo.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Energetikos ministerijos Energetikos konkurencingumo grupė (grupės vadovas Karolis Švaikauskas, tel. 0 670 39 352, el. p. karolis.svaikauskas@enmin.lt; vyresnioji patarėja Sandra Vainutė, tel. 0 677 406 88, el. p. sandra.vainute@enmin.lt, patarėja Aušra Grėbliūnaitė, tel. 0 602 46 290, el. p. ausra.grebluonaite@enmin.lt; patarėja Jovita Verbylienė, tel. 0 684 53 957, el. p. jovita.verbyliene@enmin.lt; patarėja Asta Cicėnienė, tel. 0 602 53 734, el. asta.ciceniene@enmin.lt), Energetinio saugumo grupė (vadovas Dainius Bražiūnas, tel. 0 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt) ir Tvarios energetikos politikos grupė (vadovas Aurimas Salapėta, tel. 0 602 46 552, el. p. aurimas.salapeta@enmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Nei Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme (toliau – EEĮ), nei kituose teisės aktuose dalies siūlomo teisinio reglamentavimo, kuriuo perkeliamos Direktyvos nuostatos, šiuo metu nėra. Taigi ES teisės aktų nuostatų perkėlimas papildo esamą teisinį reguliavimą iš esmės naujomis nuostatomis.

Tik kai kurie Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai jau yra iš dalies reguliuojami esamomis įstatymų nuostatomis, kurios turi būti papildytos arba pakeistos, atsižvelgiant į siekiamą naujai įtvirtinti iš ES teisės kylančią reglamentavimą.

EEĮ 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vartotojas, tai vartotojas arba grupė kartu veikiančių tokių vartotojų, kurie vartoja ir (ar) kaupia elektros energiją, pagamintą jiems nuosavybės teise priklausančiuose elektros įrenginiuose, arba parduoda pačių pasigamintą elektros energiją, arba dalyvauja teikiant elektros energetikos sistemos lankstumo paslaugas ir (ar) diegiant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, jeigu tokia ūkinė veikla nėra jų pagrindinė veikla.

EEĮ 2 straipsnio 24 dalyje nustatyta, kad elektros energetikos sistemos pajėgumų užtikrinimo mechanizmas – tai laikina priemonė, kuria užtikrinama, kad atlyginant už pajėgumus užtikrinančių įrenginių parengtį, bus pasiekiamas reikiamas elektros energijos tiekimo saugumo lygis, išskyrus su papildomomis paslaugomis ar perkrovos valdymu susijusias priemones, apibrėžiamas Reglamente (ES) 2019/943.

EEĮ 9 straipsnio 3 dalies 22 punkte nustatyta, kad Taryba derina perdavimo sistemos operatoriaus parengtą pradinės elektros energijos paklausos nustatymo metodiką.

EEĮ 9 straipsnio 3 dalies 36 punkte nustatyta, kad Taryba nustato pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos rengimo sąlygas ir tvirtina tinklų operatorių parengtus pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašus.

EEĮ 9 straipsnio 4 dalies 13 punkte nustatyta, kad Taryba turi užtikrinti konkurenciją tarp elektros energijos rinkos dalyvių, atskirų rinkos dalyvių ir vartotojų nediskriminavimą bei nustatytos kokybės paslaugų teikimą vartotojams. Siekdama šio tikslo, Taryba kontroliuoja, kaip užtikrinamos aktyviųjų vartotojų ir piliečių energetikos bendrijų teisės ir teisėti interesai, įskaitant nepagrįstų kliūčių ir apribojimų jų veiklai ir veiklos plėtrai šalinimą.

EEĮ 16 straipsnio 19 dalyje nustatyta, kad leidimas importuoti elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės, išduodamas asmenims, kurie turi teisės aktų nustatyta tvarka išduotą visuomeninio tiekimo veiklos licenciją (nurodomas netikslus licencijos pavadinimas) ir 17 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos, kada netaikomi bendrieji licencijos ar leidimo išdavimo terminai, kai prašoma išduoti visuomeninio tiekimo veiklos licenciją (nurodomas netikslus licencijos pavadinimas).

EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalyje nustatyta, kad Tarybos nustatytais principais ir kriterijais pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše nustatoma elektros tinklų pralaidumų rezervavimo tvarka.

EEĮ 31 straipsnio 2⁴ dalyje nustatyta, kad perdavimo sistemos operatorius savo svetainėje skelbia ir atnaujina prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapi, kuriame pateikiama informacija apie esamą ir planuojamą elektros tinklų pralaidumą pagal vietas, prijungtus bei planuojamus prijungti gamybos ir kaupimo įrenginius, rezervuotus pajėgumus bei apribojimus.

EEĮ 31 straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad siekiant skatinti paklausos telkimo plėtrą, operatorius konsultuojasi su rinkos dalyviais ir skelbia technines sąlygas paklausos telkėjų dalyvavimui rinkoje, įskaitant balansavimo paslaugas. Taip pat parengia ir su Taryba suderina pradinės elektros energijos paklausos nustatymo metodiką. EEĮ 35 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad elektros energijos skirstomųjų tinklų operatorius (toliau – skirstomųjų tinklų operatorius) privalo užtikrinti elektros tinklų naudotojams ir elektros energijos paklausos telkėjams (toliau – paklausos telkėjas) nediskriminacines naudojimosi skirstomaisiais tinklais sąlygas, atsižvelgdamas į technines paklausos telkimo galimybes ir sąlygas.

EEĮ 39 straipsnio 2¹ dalyje nustatyta, kad remiantis Tarybos nustatytais principais ir kriterijais pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše, turi būti apibrėžta pralaidumų rezervavimo tvarka. Ji turi užtikrinti efektyvų tinklų naudojimą ir prisidėti prie nacionalinių energetikos politikos bei atsinaujinančių išteklių tikslų įgyvendinimo. Skirstomųjų tinklų pralaidumai rezervuojami prioriteto tvarka.

EEĮ 39 straipsnio 2⁴ dalyje nustatyta, kad skirstomųjų tinklų operatorius privalo viešai skelbti ir nuolat atnaujinti informaciją apie prijungimo prie tinklų galimybes, įskaitant esamą ir prognozuojamą pralaidumą, apribojimus, planuojamus prijungimus ir rezervuotus pajėgumus pagal ketinimų protokolus ar išankstines sąlygas.

EEĮ 40¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad skirstomųjų tinklų operatorius, įsigydamas lankstumo paslaugas ir jomis naudodamasis, taiko prekybos lankstumo paslaugomis tvarkos apraše nustatytas lankstumo paslaugų specifikacijas. Prekybos lankstumo paslaugomis tvarkos apraše nustatant lankstumo paslaugų specifikacijas ir (ar) standartizuotus lankstumo paslaugų produktus, turi būti užtikrintos visų rinkos dalyvių galimybės dalyvauti teikiant šias paslaugas nediskriminacinėmis sąlygomis.

EEĮ 41¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad skirstomųjų tinklų operatorius nediskriminuodamas bendradarbiauja dėl elektromobilių įkrovimo prieigų prijungimo su visais elektromobilių įkrovimo prieigų operatoriais ar kitais asmenimis, kurie turi nuosavybės teisę, plėtoja, eksploatuoja arba valdo elektromobilių įkrovimo prieigas.

EEĮ 46 straipsnio 8 dalyje nustatyta nepriklausomų tiekėjų pareiga siūlyti buitiniams vartotojams 12 ir 24 mėnesių elektros energijos tiekimo fiksuotos kainos sutartis.

EEĮ 46² straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad nepriklausomi tiekėjai, turintys daugiau kaip 200 000 vartotojų, vartotojo, kurio objekte yra įrengtas išmanusis apskaitos prietaisas, prašymu privalo sudaryti su tokiu vartotoju kintamosios kainos sutartį.

EEĮ 46³ straipsnyje nustatytas nepriklausomo tiekėjo prievolių įvykdymo užtikrinimas, kai elektros energija tiekama buitiniams vartotojams.

EEĮ 48 straipsnio 7–9 dalyse nustatytas išmaniosios apskaitos sistemos diegimas pirmuoju ir antruoju etapu, papildomai nustatant atvejus, kada išmanioji apskaitos sistema diegiama pagal vartotojo prašymą.

EEĮ 51 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad elektros energijos pirkimo–pardavimo ir (ar) paslaugų teikimo sutarčių, teisės aktų nustatyta tvarka sudaromų su vartotojais, sąlygos turi būti sąžiningos ir iš anksto žinomos.

EEĮ 52 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad pažeidžiamiems vartotojams negali būti apribotas ir (ar) nutrauktas elektros energijos tiekimas ir (ar) persiuntimas, kai jie per nustatytą terminą neatsiskaito už patiektą elektros energiją, elektros energijos persiuntimo paslaugą ar kitas su tuo susijusias paslaugas, jeigu šių pažeidžiamų vartotojų įsiskolinimas garantiniam elektros energijos tiekėjui (toliau – garantinis tiekėjas) ar elektros energijos tiekėjui (toliau – tiekėjas) yra ar buvo ne didesnis kaip 3 bazinės socialinės išmokos, išskyrus šio įstatymo 71 straipsnyje ir 72 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytus atvejus.

EEĮ 52 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad pažeidžiamiems vartotojams per nustatytą terminą neatsiskaičius už patiektą elektros energiją, elektros energijos persiuntimo paslaugą ar kitas su tuo susijusias paslaugas, elektros tiekimas ar persiuntimas negali būti nutrauktas savaitgaliais, švenčių ir prieššventinėmis dienomis ar esant ekstremaliai oro temperatūrai (žemiau -15°C arba aukščiau $+30^{\circ}\text{C}$), išskyrus įstatyme numatytas išimtis. Tiekimas gali būti nutrauktas pasibaigus šioms aplinkybėms, jei vartotojas apie tai buvo tinkamai įspėtas.

EEĮ 52¹ straipsnio 9 dalyje nustatyta, kokią informaciją Taryba skelbia palyginimo priemonėje, ją gavusi iš nepriklausomų tiekėjų: buitiniams vartotojams, labai mažoms įmonėms ir mažoms įmonėms, kaip jos apibrėžtos Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, kurių kalendorinių metų vidutinis elektros energijos suvartojimas mažesnis kaip 100 000 kW, teikiamus mažmeninės elektros energijos tiekimo kainos pasiūlymus, įskaitant mažmeninės kintamosios elektros energijos kainos pasiūlymus, ir (ar) viešai skelbtus nepriklausomų tiekėjų mažmeninės elektros energijos tiekimo kainos pasiūlymus, įskaitant mažmeninės kintamosios elektros energijos kainos pasiūlymus.

EEĮ 61¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vartotojas, nepriklausomai nuo pasirinkto elektros energijos rinkos dalyvio, turi teisę iš jo pirkti ir (ar) jam parduoti elektros energijos paslaugas, įskaitant dalyvavimą telkiant elektros energijos paklausą, kai tai nėra susiję su vartotojui pagal su nepriklausomu tiekėju sudarytą elektros energijos tiekimo sutartį teikiama elektros energijos tiekimo paslauga.

EEĮ 61¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad vartotojo ir paklausos telkėjo sutartis yra konfidenciali ir gali būti atskleista tik elektros energijos perdavimo sistemos operatoriui (toliau – perdavimo sistemos operatorius) ir tinklų operatoriui, prie kurio valdomų elektros tinklų yra prijungti vartotojo įrenginiai, ir priežiūros institucijoms.

EEĮ 61¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad paklausos telkėjas, prieš sudarydamas sutartį su vartotoju, privalo išsamiai informuoti vartotoją apie jam siūlomos pasirašyti sutarties nuostatas ir sąlygas.

EEĮ 61¹ straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad vartotojo ir paklausos telkėjo sutartyje turi būti numatyta, kad vartotojo prašymu paklausos telkėjas neatlygintinai pateikia vartotojui informaciją

apie sutelktą vartotojo paklausos pokytį ir, kai taikoma, informaciją apie į elektros tinklus patiektą ir parduotą elektros energiją.

EEĮ 69 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad nustatydama viršutines perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainas ir vertindama paslaugų teikėjų pateiktas kainas ir tarifus, Taryba turi užtikrinti, kad operatoriai būtų skatinami diegti inovacijas, išmaniuosius tinklus, didinti sistemos saugumą ir energijos vartojimo efektyvumą. Taip pat turi būti remiamos paklausos valdymo priemonės (įskaitant paklausos telkimą), lankstumo paslaugos ir rinkos integracija. Vertinant tarifus, atsižvelgiama į sąnaudų mažinimą dėl šių priemonių ir efektyvesnio elektros tinklų naudojimo.

EEĮ 69 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad atitinkamiems ūkininkų ūkiams taikomi tokie pat elektros energijos tarifai ir kainos kaip buitiniams vartotojams.

EEĮ 69 straipsnio 14 dalyje numatyta, kad sodininkų, automobilių garažų savininkų bendrijoms, ir gyvenamųjų namų administratoriams, perkant elektros energiją bendroms daugiabučių ar bendrabučio tipo namų reikmėms (taip pat ir liftams, butams), taikomi tokie pat elektros energijos tarifai ir kainos kaip buitiniams vartotojams.

Bendrojo naudojimo objektų valdytojo teisiniai santykiai su tiekėjais ir operatoriumi yra aptariami Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių (toliau – Taisyklės)¹ 73, 98, 17.2.2, 107, 131.18, 131.19 punktuose ir papunkčiuose. Daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės valdymą, priežiūrą, išlaikymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.82–4.85 straipsniai. Remiantis CK 4.85 straipsnio 8 dalimi, bendrojo naudojimo objektų valdytojas (bendrija, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotas asmuo, savivaldybės paskirtas administratorius) administruoja bendrojo naudojimo objektus, vykdo bei įgyvendina su bendrąja nuosavybe susijusius butų ir kitų patalpų savininkų priimtus sprendimus bei pavedimus, atstovaudamas savininkų interesams. CK 4.84 straipsnio 8 dalis nustato, kad bendrojo naudojimo objektų administratorius administruoja bendrojo naudojimo objektus pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus nuostatus. Taigi, butų ir kitų patalpų savininkų pareigos, susijusios su bendrosios dalinės nuosavybės išlaikymu, įskaitant įmokas už bendroms namo reikmėms sunaudotą elektros energiją, yra įgyvendinamos per bendrojo naudojimo objektų valdytoją.

Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas nenustato aiškos pareigos bendrojo naudojimo objektų valdytojams sudaryti sutarčių su tiekėjais, elektros energijos gamintojais ir (ar) skirstomųjų tinklų operatoriais. Jiems numatytos tik atskiros pareigos, susijusios su elektros apskaitos prietaisų rodmenų duomenų teikimu, mokėtinų sumų už suvartotą elektros energiją apskaičiavimu ir butų ar kitų patalpų savininkų apie mokėtiną sumą informavimu. Tačiau teisės aktai neįtvirtina, kad bendrojo naudojimo objektų valdytojas privalo rinkti įmokas už suvartotą elektros energiją iš gyventojų ir atsiskaityti už elektros energiją bendroms reikmėms su tiekėju, elektros energijos gamintoju ir (ar) skirstomųjų tinklų operatoriumi. Dėl šios teisinės neapibrėžties praktikoje susiformavo keli atsiskaitymo už elektros energiją skirtą bendrosioms reikmėms administravimo modeliai. Dauguma bendrojo naudojimo objektų valdytojų sudaro sutartis su tiekėju ir su juo atsiskaito, tačiau dalyje gyvenamųjų namų tai daro patys gyventojai. Kai kur bendrojo naudojimo objektų valdytojams nevykdo jiems priskirtų pareigų (neteikia elektros apskaitos prietaisų rodmenų duomenų tiekėjui ar skirstomųjų tinklų operatoriumi, neapskaičiuoja mokėtinų sumų už suvartotą elektros energiją ir pan.), todėl šias funkcijas vykdo visuomeninis elektros energijos tiekėjas (toliau – visuomeninis tiekėjas).

Galimybės skirtingai aiškinti esamą teisinį reglamentavimą praktikoje sukurs realias kliūtis garantiniam tiekėjui vykdyti savo funkcijas pasibaigus elektros rinkos liberalizavimui. Nesant paskatos nepriklausomiems tiekėjams sudaryti sutartis su bendrojo naudojimo objektų valdytojais, tokie objektai iš visuomeninio tiekėjo savaime nuo 2027 m. liepos 1 d. pateks į garantinį tiekimą. Bendrojo naudojimo objektų valdytojams ir toliau nerenkant įmokų už bendroms namo reikmėms suvartotą elektros energiją ir neatsiskaitant už suvartotą elektros energiją su tiekėju, elektros energijos gamintoju ir (ar) skirstomųjų tinklų operatoriumi, garantinis tiekėjas neturės galimybių susidariusią skolą išieškoti iš daugiabučio namo, kaip vieno bendroms reikmėms elektros energiją naudojusio

¹ Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. 1-38 „Dėl Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

objekto, o bus priverstas inicijuoti atskirus teisminius ginčus su butų ar kitų patalpų savininkais.

EEĮ 69 straipsnio 15 dalyje nustatyta, kad bendruomeninėms organizacijoms ir asociacijoms, perkančioms elektros energiją iš žemos įtampos elektros tinklų savo dalyvių fizinių asmenų poreikiams, nesusijusiems su verslu ar profesija, tenkinti ir kurių steigimo dokumentuose nurodyta veikla nėra susijusi su verslu ar profesija, jų prašymu taikomos tokios pačios elektros energijos kainos ir tarifai kaip ir buitiniams vartotojams.

EEĮ 76 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad Taryba, bendradarbiaudama su kitų valstybių narių nacionalinėmis reguliavimo institucijomis elektros energetikos sektoriuje, užtikrina, kad Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-E), ir skirstomųjų tinklų operatorių Europos Sąjungoje organizacija vykdytų jiems Reglamentu (ES) 2019/943 ir kitais ES teisės aktais nustatytas pareigas. Nesutarus dėl jų nevykdymo per 4 mėnesius, klausimas perduodamas Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (ACER).

EEĮ priede nustatyti įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

EEĮ 21¹ straipsnio 5 dalyje, 22 straipsnio 9 dalyje, 48² straipsnio 11 ir 17 dalyse ir 73² straipsnyje nustatyta, kad elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų ketinimų protokolo pasirašymo ir (ar) ketinimų protokolą siekiančio pasirašyti asmens patikra dėl jų atitikties nacionalinio saugumo interesams yra atliekama, kai gamintojas ar energijos kaupimo įrenginio savininkas pateikia tinklų operatoriui prašymą pasirašyti ketinimų protokolą dėl elektros energijos gamybos įrenginių ir (ar) energijos kaupimo įrenginių prijungimo, kai prijungimo taške numatoma leistina generuoti galia yra ne mažesnė kaip 50 MW. Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 (toliau – EĮ) 16¹ straipsnio 1 dalyje numatyta, kad energetikos įmonės, kurių paslaugų kainos yra reguliuojamos, arba kurioms Taryba pagal EEĮ ar Gamtinių dujų įstatymą yra nustatę reikalavimus dėl reguliavimo apskaitos sistemos, kasmet rengia reguliuojamosios veiklos ataskaitas. Jos turi būti patikrintos per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos pagal Tarybos patvirtintą užduotį, o rezultatai pateikiami Tarybai arba, jei licenciją išdavė savivaldybė, – licenciją išdavusiai institucijai.

EĮ 34 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad energetikos įmonė privalo išnagrinėti vartotojo kreipimąsi ir jam motyvuotai atsakyti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo kreipimosi gavimo dienos. Vartotojo kreipimąsi energetikos įmonė nagrinėja savo nustatyta tvarka.

EĮ priede nustatyti įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

EEĮ pakeitimo projekto 1 straipsnio 1 dalis – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 8 punktą, siūloma patikslinti EEĮ 2 straipsnio 1 dalyje nustatytą sąvoką „aktyvusis elektros energijos vartotojas“ numatant galimybę gaminti elektros energiją nuo jų vartojimo vietos nutolusiuose elektros įrenginiuose. Nauju reguliavimu taip pat siūloma nustatyti, kad šie elektros įrenginiai gali ne tik priklausyti aktyviajam vartotojui ar jų grupei asmeninės nuosavybės teise, bet ir būti valdomi kitais teisėtais pagrindais. Pagerintos aktyviųjų vartotojų veiklos sąlygos prisidės prie elektros energetikos sistemos lankstumo, taip pat leis padidinti aktyviųjų vartotojų skaičių šalyje, o šio skaičiaus augimas turės reikšmingos įtakos atsinaujinančių išteklių energetikos plėtrai, kuri yra viena esminių nacionalinių ir europinių energetinių tikslų.

2 dalis – perkeliant Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 22 punktą, siūloma patikslinti, kad elektros energetikos sistemos pajėgumų užtikrinimo mechanizmas – tai ne laikina, o nuolatinė priemonė.

3 dalis – siūloma papildyti EEĮ 2 straipsnį 39¹ dalimi, numatant, kad elektros energijos paklausos telkimo modelis – tai telkimo apskaitos ir atsiskaitymo modelis, apimantis išmaniųjų apskaitos prietaisų ir (ar) skirtųjų matuoklių išdėstymą ir santykių tarp rinkos dalyvių apibūdinimą, turint omenyje tai, kad kiekvienas tinklų operatorius pasirinks telkimo modelį, kuriuo vadovaudamasis iš paklausos telkėjų pirsks lankstumo ir papildomas paslaugas. Telkimo modelių

sąvoka jau naudojama ES tinklo kodeksuose, taip pat planuojama ją smulkiau apibrėžti ir būsimame reglamento forma patvirtintame Paklausos valdymo tinklų kodekse.

4 dalis – perkeltant Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 15a dalį, siūloma papildyti EEĮ 2 straipsnį 64¹ dalimi ir nustatyti, kad fiksuotos kainos terminuota elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis (toliau – fiksuotos kainos sutartis) – nepriklausomo tiekėjo ir vartotojo sudaroma elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartis, kuria garantuojama, kad sutarties sąlygos, susijusios su elektros energijos pirkimo–pardavimo kaina ir šios kainos fiksavimo laikotarpiu visą sutarties trukmę liks nepakitusios, išskyrus pasikeitimus, kuriuos gali nulemti nuo tiekėjų nepriklausantys valstybės reguliuojamų kainų, tarifų ir mokesčių pokyčiai.

5 dalis – siūloma įvesti sąvokas „kintanti leistina generuoti galia“ ir „kintanti leistina naudoti galia“ tam, kad skirstomieji tinklai būtų išnaudojami efektyviau: suteikiant galimybę tinklų naudotojams prijungti savo įrenginius palankesnėmis sąlygomis (neatliekant tam tikrų tinklo elementų pajėgumų didinimo), bet kartu jiems sutinkant su skirstomųjų tinklų operatoriaus apribojimais atsižvelgiant į momentinę Pasinaudojimoasinaudojimo elektros tinklais apraše nurodytų tinklo elementų apkrovą. Siekiant detalizuoti šio prijungimo įgyvendinimą, EEĮ 39 straipsnio 2¹ dalyje siūloma numatyti esminius šio prijungimo principus bei tai, kad šio prijungimo tvarka ir sąlygos bus numatomos Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše.

6 ir 7 dalys – siūloma EEĮ 2 straipsnį papildyti 82¹ ir 82² dalimis, t. y. dviem sąvokomis „lanksčiojo prijungimo sąlygos“ ir „lankstusis prijungimas“ apibrėžti Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 24c sąvokos „lankstaus prijungimo susitarimas“ ir šios Direktyvos naujo 6a straipsnio dėl lankstaus prijungimo susitarimų nuostatų esmę. Dviejų sąvokų reikia tam, kad naujosios sąvokos būtų pritaikytos tiek perdavimo sistemos, tiek skirstomųjų tinklų operatoriams. Šis prijungimo mechanizmas leis perdavimo ir skirstomųjų tinklų operatoriams pasiūlyti laikiną apriboto ir kontroliuojamo prijungimo prie tinklų galimybę tinklų naudotojams, kai nėra galimybės prijungus iškart užtikrinti įrenginio norimos leistinos generuoti ar naudoti galios, ir reikalinga tinklo rekonstrukcija.

Lankstųjį prijungimą EEĮ 2 straipsnio 82² dalyje siūloma apibrėžti kaip elektros tinklų naudotojų įrenginių prijungimą, kai tinklų operatorius riboja ir kontroliuoja įrenginių leistiną naudoti galią ir (ar) leistiną generuoti galią, atsižvelgdamas į objektyvų kriterijų – elektros tinklų elementų apkrovą, vietovėse, kuriose elektros tinklai turi ribotus prijungimo prie tinklų pajėgumus arba jų visai nėra. Lanksčiajam prijungimui taip pat priskiriamas ir elektros tinklų naudotojų įrenginių leistinos naudoti galios ir (ar) leistinos generuoti galios didinimas.

EEĮ 2 straipsnio 82¹ dalyje siūlomoje lanksčiojo prijungimo sąlygų sąvokoje nustatoma, kokiuose dokumentuose – prijungimo sąlygose, išankstinėse prijungimo sąlygose ir (ar) prijungimo paslaugos sutartyse – užfiksuojamos tinklų naudotojo ir tinklų operatoriaus sutartos lanksčiojo prijungimo sąlygos, pabrėžiant, kad be kitų sutartų sąlygų, tinklų naudotojas, kurio įrenginiai prijungiami lanksčiojo prijungimo būdu, privalo turėti sertifikuotą prijungiamų įrenginių valdymo sistemą. Reikalavimas dėl sertifikuotos valdymo sistemos kyla iš Direktyvos (ES) 2019/944 6a straipsnio 2 dalies antros pastraipos.

9 dalis – siūloma nustatyti, kad leistina naudoti galia – didžiausia galia, kuri nurodyta perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstomųjų tinklų operatoriaus ir elektros tinklų naudotojo sudarytoje elektros įrenginių prijungimo sutartyje, nuosavybės ribų akte ir (ar) kituose su tinklų naudotojo elektros įrenginiais susijusiuose dokumentuose ir kurią tinklų naudotojas gali vartoti iš elektros tinklų, nenurodant, kad ji galima naudoti bet kuriuo metu. Pakeitimas atliekamas atsižvelgiant į tai, kad lanksčiojo prijungimo atveju galės būti nustatomas elektros energijos vartojimo iš elektros tinklų laikas.

EEĮ pakeitimo projekto 2 straipsnis – numatoma nauja, iš Reglamento (ES) 2019/943 19e straipsnio kylanti, Tarybos funkcija nustatyti orientacinį nacionalinį atsinaujinančių išteklių suteikiamo lankstumo tikslą pagal Reglamento (ES) Nr. 2019/943 19f straipsnio reikalavimus.

EEĮ pakeitimo projekto 3 straipsnio 1 dalyje numatoma, kad Energetikos ministerija nustato

ir lanksčiuoju prijungimu prie elektros tinklų prijungiamų tinklų naudotojų įrenginių tvarką bei sąlygas. Tokiu būdu konstruojamas lanksčiojo prijungimo mechanizmas ir jame dalyvaujančių subjektų sąveikų reglamentavimas.

2 dalyje – perkeliant Reglamento (ES) 2019/943 7a straipsnį, siūloma nustatyti naują funkciją Energetikos ministerijai – ES Tarybai priėmus įgyvendinimo sprendimą dėl kainų krizės pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66a straipsnį, pateikti prašymą perdavimo sistemos operatoriui pasiūlyti piko mažinimo produktų įsigijimą.

EEĮ pakeitimo projekto 4 straipsnio 1 dalis – siūloma pakeisti EEĮ 9 straipsnio 3 dalies 22 punktą ir numatyti, kad vietoj buvusios Pradinės elektros energijos paklausos nustatymo metodikos, Taryba derina perdavimo sistemos operatoriaus parengtą telkiant perdavimo sistemos operatoriui suteiktų paslaugų apimties nustatymo tvarkos aprašą. Toks metodikos pavadinimo pakeitimas į tvarkos aprašą tinkamiau apibrėžtų šio aprašo esmę ir taikymą.

2 dalis – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 6a straipsnio 1 dalį, siūloma pakeisti EEĮ 9 straipsnio 3 dalies 36 punktą ir numatyti, kad Taryba nustato pasinaudojimo elektros tinklais, įskaitant lanksčiojo prijungimo, tvarkos rengimo sąlygas, ir tvirtina tinklų operatorių parengtus pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašus.

3 dalis – siūloma papildyti EEĮ 9 straipsnio 3 dalį 51² punktu ir nustatyti, kad Taryba tvirtina ir viešai skelbia ataskaitą dėl numatomų nacionalinio lygmens lankstumo poreikių kitų 10 metų laikotarpiui, pagal Reglamento (ES) 2019/943 19e straipsnyje nustatytus reikalavimus, tokiu būdu konkrečiai nustatant ataskaitos dėl numatomų nacionalinio lygmens lankstumo poreikių kitų 10 metų laikotarpiui rengime dalyvaujančius subjektus, ir šios ataskaitos rengimo dažnumą bei turinio reikalavimus.

4 dalis – siekiant perkelti Reglamento (ES) 2019/943 7a straipsnį, nauju EEĮ 9 straipsnio 3 dalies 51³ punktu nustatoma, kad Taryba tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus parengtą piko mažinimo produktų įsigijimo tvarkos aprašą.

5 dalis – 51⁴ punkte siūloma nustatyti, kad Taryba tvirtina kompensavimo dėl elektros energijos paklausos telkimo aktyvavimo tvarkos aprašą. Šio aprašo tvirtinimo principai būtų nustatomi naujoje EEĮ 61² straipsnio 11 dalyje, o siekiant užtikrinti kuo mažiau barjerų paklausos telkimui vystytis ir pradinei rinkai susiformuoti, šis straipsnis (EEĮ pakeitimo projekto 31 straipsnis) įsigaliotų 2026 m. sausio 1 d.

6 dalis – siūloma papildyti EEĮ 9 straipsnio 3 dalį 51⁵ punktu ir nustatyti, kad Taryba atlieka Reglamento (ES) 2023/1162 4, 9, 10 straipsniuose nurodytas nacionalinės kompetentingos institucijos funkcijas. Taryba, kaip nacionalinė reguliavimo institucija, atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant Reglamento (ES) 2023/1162 nuostatų įgyvendinimą Lietuvoje. Tai apima prieigos prie matavimo ir suvartojimo duomenų procedūrų skaidrumo ir nediskriminavimo užtikrinimą, taip pat bendradarbiavimą su kitomis institucijomis ir rinkos dalyviais, informacijos pateikimą Europos Komisijai siekiant užtikrinti efektyvų ir sąžiningą duomenų valdymą. Reglamentu (ES) 2023/1162 nustatomas etaloninis modelis leidžia skirtingoms elektros energijos įmonėms ir paslaugų teikėjams lengviau keistis duomenimis, taip pagerindamas paslaugų kokybę ir efektyvumą. Taip pat Reglamentas (ES) 2023/1162 užtikrina, kad galutiniai vartotojai galėtų lengvai ir nemokamai gauti savo matavimo ir suvartojimo duomenis struktūrizuotu ir sąveikiu formatu. Šie aspektai prisideda prie skaidresnės ir efektyvesnės elektros energijos rinkos veiklos.

7 dalis – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies z punktą, siūloma pakeisti EEĮ 9 straipsnio 4 dalies 13 punktą ir nustatyti, kad Taryba turi užtikrinti konkurenciją tarp elektros energijos rinkos dalyvių, atskirų rinkos dalyvių ir vartotojų nediskriminavimą bei nustatytos kokybės paslaugų teikimą vartotojams. Siekdama šio tikslo, Taryba kontroliuoja, kaip užtikrinamos aktyviųjų vartotojų ir piliečių energetikos bendrijų teisės ir teisėti interesai, įskaitant nepagrįstų kliūčių ir apribojimų jų veiklai ir pasigaminamos elektros energijos vartojimo veiklos plėtrai šalinimą. Tarybos tikslai, apimantys kliūčių šalinimą perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 58 straipsnio d punkto nuostatas, įtvirtinti šiuo metu galiojančiame EĮ 26 straipsnio 3 dalies 4 punkte – kuo rentabiliau plėtoti saugius, patikimus ir efektyvius tinklus (sistemą), kurie būtų naudojami nediskriminuojančiais pagrindais ir orientuojantis į vartotojus, ir skatinti tinklų (sistemos) tinkamumą ir bendruosius

energetikos politikos tikslus atitinkantį energijos vartojimo efektyvumą, taip pat atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir paskirstytos gamybos integravimą dideliu ir mažu mastu tiek perdavimo, tiek skirstymo tinkluose ar sistemose bei sudaryti palankesnes sąlygas šiems tinklams (sistemoms), susijusiems (susijusioms) su kitais dujų ar šilumos perdavimo tinklais (sistema), eksploatuoti.

EEĮ pakeitimo projekto 5 straipsnio 1 dalis ir EEĮ pakeitimo projekto 6 straipsnis – keičiamose EEĮ 16 straipsnio 19 dalyje ir 17 straipsnio 3 dalyje siekiama patikslinti elektros energijos visuomeninio tiekimo veiklos licencijos pavadinimą, nes EEĮ 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad elektros energetikos sektoriuje licencijuojama *elektros energijos* visuomeninio tiekimo veikla, t. y. išduodama elektros energijos visuomeninio tiekimo veiklos licencija.

EEĮ pakeitimo projekto 5 straipsnio 2 dalis – siūloma pakeisti EEĮ 16 straipsnio 29 dalį pašalinant energijos kaupimo įrenginio galios apribojimus iš nuostatos, detalizuojančios leidimo plėtoti energijos kaupimo pajėgumus ir generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginio netikslingumą tais atvejais, kai ši energijos kaupimo įrenginį asmuo stato savo reikmėms ir ūkio poreikiams ir iš jo nepatiekia elektros energijos į elektros tinklus. Tokiu būdu sumažinama administracinė našta energijos kaupimo įrenginių savininkams.

EEĮ pakeitimo projekto 9 straipsnis – siūloma EEĮ papildyti 22¹ straipsniu, nustatant, kaip vykdomas nutolusiame aktyviojo vartotojo elektros įrenginyje pagamintos elektros energijos priskyrimas ir kiek tokių nutolusių elektros įrenginių gali būti siejama su aktyviojo vartotojo vartojimo vieta.

EEĮ pakeitimo projekto 10 straipsnio 1 dalimi į EEĮ perkeliama Reglamento (ES) 2019/943 naujo 19e straipsnio 3 dalyje numatyta pareiga perdavimo sistemos operatoriui rengti ir, pasikonsultavus su skirstomųjų tinklų operatoriais, teikti Tarybai tvirtinti ataskaitą dėl numatomų lankstumo poreikių perdavimo tinkle kitų 10 metų laikotarpiui pagal Reglamento (ES) 2019/943 19e straipsnyje nustatytus reikalavimus kartu su šiai ataskaitai parengti naudotais duomenimis, analizėmis ir prognozėmis.

3 dalis – siūloma papildyti EEĮ 31 straipsnio 1 dalį 36 punktu, nustatant, kad perdavimo sistemos operatorius rengia ir teikia Tarybai tvirtinti piko mažinimo produktų įsigijimo tvarkos aprašą.

5 dalis – perkeltant Direktyvos (ES) 2019/944 6a straipsnį, siūloma pakeisti EEĮ 31 straipsnio 2¹ dalį, ją papildant keliomis nuostatomis dėl lanksčiojo prijungimo. Pirmame sakinyje siūloma konkrečiai reglamentuoti, kad lanksčiojo prijungimo tvarka nustatoma pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše. Antrą sakinį siūloma papildyti taip, kad būtų konkretizuota, kad lanksčiajam prijungimui, kaip ir kitoms prijungimo rūšims, taikomi pajėgumų arba eksploatavimo apribojimų nustatymo principai ir (ar) kriterijai turi užtikrinti efektyvaus elektros tinklų panaudojimo principų laikymąsi. Šie pakeitimai sudaro sąlygas efektyviam lanksčiojo prijungimo mechanizmui veikti.

6 dalis – perkeltant Reglamento (ES) 2019/943 50 straipsnio 4a dalį, siūloma pakeisti EEĮ 31 straipsnio 2⁴ dalį ir nustatyti, kad perdavimo sistemos operatorius savo interneto svetainėje ne rečiau kaip kartą per mėnesį atnauja prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapi ir duomenis. Siekiant aiškumo, buvusi dalis išskaidyta į punktus, numatant konkrečiai, kokia informacija skelbiama prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapyje, atsižvelgiant į technines perdavimo sistemos operatoriaus galimybes.

7 dalis – siūloma papildyti EEĮ 31 straipsnio 10 dalį, numatant, kad perdavimo sistemos operatoriaus rengiamame telkiant perdavimo sistemos operatoriui suteiktų paslaugų apimtį nustatymo tvarkos apraše įtvirtinta pradinės elektros energijos paklausos nustatymo tvarka gali būti diferencijuojama pagal perdavimo sistemos operatoriaus numatytą paklausos telkimo modelį, teikiamas papildomas paslaugas ir (ar) naudojamo elektros įrenginio pobūdį. Priėmus siūlomą pakeitimą, paklausos telkėjai, bendradarbiaudami su perdavimo sistemos operatoriumi, galės naudotis pradinės elektros paklausos nustatymo tvarka priklausomai nuo telkiant paklausą naudojamo telkimo modelio ar elektros įrenginio pobūdžio. Diferencijuojant pagal elektros įrenginių pobūdį, tinklų operatorius gali lokaliai valdyti perkrovas arba balansuoti sistemą mažesnėmis sąnaudomis nei taikant vienodą metodiką visiems. Siūlomi pakeitimai leidžia prisitaikyti prie įvairių paklausos

telkimo modelių, tokiu būdu užtikrinant, kad skirtingi telkimo modeliai ir elektros įrenginiai gali būti naudojami efektyviau. Tai palengvina paklausos telkėjams jų veiklą, nes atsiranda galimybė pasirinkti labiausiai jiems tinkantį modelį ir technologijas. Atitinkamai tai palengvina esamą tvarką, sumažina administracinę naštą ir skatina inovacijų diegimą energetikos sektoriuje.

EEĮ pakeitimo projekto 11 straipsnis – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 31 straipsnį, siūloma pakeisti EEĮ 35 straipsnio 2 dalį ir nustatyti, kad skirstomųjų tinklų operatorius privalo užtikrinti elektros tinklų naudotojams, įskaitant piliečių energetikos bendrijas ir atsinaujinančių išteklių energijos bendrijas, ir paklausos telkėjams nediskriminacines naudojimosi skirstomaisiais tinklais sąlygas, atsižvelgdamas į technines paklausos telkimo galimybes ir sąlygas.

EEĮ pakeitimo projekto 12 ir 13 straipsniais siekiama nustatyti EEĮ 39 straipsnio pakeitimus, kurie įsigaliojusių skirtingu laiku.

EEĮ pakeitimo projekto 12 straipsniu siūloma papildyti EEĮ 39 straipsnio 2¹ dalį iki dvitaškio, numatant galimybę prie skirstomųjų elektros tinklų prijungti įrenginius pagal kintančią leistiną generuoti galią ir (ar) kintančią leistiną naudoti galią, taip sudarant sąlygas efektyviai išnaudoti elektros tinklus. Toks prijungimas būtų detalizuotas pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše. EEĮ 39 straipsnio 2¹ dalies pakeitime siūloma konkrečiai įtvirtinti, kad eksploatavimo apribojimų pagal kintančią leistiną generuoti galią ir (ar) kintančią leistiną naudoti galią taikymas negali riboti esamų tinklų naudotojų bei tinklų naudotojų, rezervavusių ar siekiančių rezervuoti leistiną generuoti galią ir (ar) leistiną naudoti galią, pasinaudojimo elektros tinklais galimybių, o tinklų naudotojas, sutikęs su šiais apribojimais, gali naudotis elektros tinklais tol, kol yra laisvos kintančios leistinos generuoti galios ir (ar) laisvos kintančios leistinos naudoti galios. EEĮ pakeitimo projekto nuostatos įsigaliojusių kitą dieną po priimto EEĮ pakeitimo projekto oficialaus paskelbimo Teisės aktų registre, siekiant operatyviai sudaryti prielaidas efektyvesniam elektros tinklų išnaudojimui.

EEĮ pakeitimo projekto 13 straipsnio 1 dalimi perkeliama Reglamento (ES) 2019/943 19e straipsnio 3 dalis: siūloma EEĮ 39 straipsnio 1 dalį papildyti 14 punktu ir nustatyti, kad skirstomųjų tinklų operatorius privalo vykdyti kitas šiame įstatyme, kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose, Reglamente (ES) 2019/943, tinklo kodeksuose ir gairėse, kituose Europos Sąjungos reglamentuose, reglamentuojančiuose elektros energetikos sektorių, ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytas skirstomųjų tinklų operatoriaus pareigas.

2 dalis – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 6a straipsnį, siūloma pakeisti EEĮ 39 straipsnio 2¹ dalį ir numatyti, kad lanksčiojo prijungimo tvarka nustatoma pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos apraše. Antrą sakinį siūloma papildyti konkretizuojant, kad lanksčiajam prijungimui, kaip ir kitoms prijungimo rūšims, taikomi pajėgumų arba eksploatavimo apribojimų nustatymo principai ir (ar) kriterijai turi užtikrinti efektyvaus elektros tinklų panaudojimo principų laikymąsi. Šie pakeitimai sudaro sąlygas efektyviam lanksčiojo prijungimo mechanizmui veikti.

3 dalis – perkeliant Direktyvos 15 rečitalį ir Direktyvos (ES) 2019/944 31 straipsnio 3 dalį, siūloma pakeisti EEĮ 39 straipsnio 2⁴ dalį ir patikslinti, kad ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius skirstomųjų tinklų operatorius, siekdamas užtikrinti informacijos apie galimybes pasinaudoti elektros tinklais, kai siekiama plėtoti elektros energijos gamybos, vartojimo ar energijos kaupimo pajėgumus, prieinamumą ir skaidrumą, savo interneto svetainėje atnaujina prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapi ir kad jame skelbia duomenis apie skirstomųjų elektros tinklų elementų (110/35/10 kV transformatorių pastočių) esamą laisvą elektros tinklų pralaidumą pagal elektros tinklo vietas, įskaitant apriboto ir (ar) lanksčiojo prijungimo sąlygas. 110/35/10 kV transformatorių pastočių informacija skelbiama, kadangi būtent šis skirstomųjų elektros tinklų elementas lemia esmines prijungimo išlaidas bei jo keitimas gali būti tiksliai indikuojamas iš anksto. Kitų skirstomųjų elektros tinklų elementų keitimas susijęs su šio elemento apkrova, yra mažiau prognozuojamas, todėl negalėtų būti iš anksto paskelbta tiksli (nekintanti) informacija dėl su jais susijusių prijungimo sąlygų. Toks patikslinimas suponuoja tinklų naudotojų lūkesčius, ką ir kokio aktualumo informaciją jie galės matyti prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapyje, taip pat įpareigoja skirstomųjų tinklų operatorių periodiškai, mažiausiai kas tris mėnesius, atnaujinti lanksčiajam ir (ar) apribotam prijungimui aktualius duomenis.

4 dalis skirta Direktyvos (ES) 2019/944 6a straipsnio 2 dalies perkėlimui: naujoje

EEĮ 39 straipsnio 2⁶ dalyje numatoma, kokios privalomos nuostatos turi būti prijungimo prie elektros tinklų dokumentuose prijungiant tinklų naudotojo elektros įrenginį prie skirstomųjų tinklų lanksčiojo prijungimo sąlygomis, t. y. leistina naudoti galia ir leistina generuoti galia, kurią užtikrina skirstomųjų tinklų operatorius nuolat ir kurią užtikrina lanksčiojo prijungimo metu, lanksčiojo prijungimo apmokėjimo klausimai, terminas ir pareiga tinklų naudotojui įdiegti tokią prijungiamų įrenginių valdymo sistemą, kuri užtikrintų leistinos naudoti galios ir (ar) leistinos generuoti galios ribojimą ar kontrolę.

EEĮ pakeitimo projekto 14, 16 straipsniuose ir 32 straipsnio 1 dalyje keičiami EEĮ 39¹, 41¹ ir 67 straipsniai taip, kad jie atitiktų 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 2, 5, 9, 12, 15, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 34, 35 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatyme Nr. XV-113 vartojamas sąvokas, t. y. sąvoka „elektromobilių įkrovimo prieiga“ keičiama į sąvoką „įkrovimo prieiga“, sąvoka „elektromobilių įkrovimo stotelė“ keičiama į sąvoką „įkrovimo stotelė“, sąvoka „Viešųjų ir pusiau viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų informacinė sistema“ keičiama į sąvoką „Viešai prieinamų įkrovimo prieigų informacinė sistema“.

EEĮ pakeitimo projekto 15 straipsnis – siūloma papildyti EEĮ 40¹ straipsnio 2 dalį, numatant, kad skirstomųjų tinklų operatorius, rengdamas prekybos lankstumo paslaugomis tvarkos aprašą, įtraukia pradinės elektros energijos paklausos kiekio apskaičiavimo tvarką ir sąlygas, kurios gali būti diferencijuojamos pagal skirstomųjų tinklų operatoriaus numatytą telkimo modelį, teikiamas lankstumo paslaugas ir (ar) naudojamo elektros įrenginio pobūdį. Priėmus siūlomą pakeitimą, paklausos telkėjai bendradarbiaudami su skirstomųjų tinklų operatoriumi galės naudotis pradinės elektros energijos paklausos kiekio apskaičiavimo tvarka ir sąlygomis priklausomai nuo jų telkiant paklausą naudojamo telkimo modelio ar elektros įrenginio pobūdžio. Diferencijuojant pagal elektros įrenginių tipą, tinklų operatorius gali lokaliai valdyti perkrovas arba balansuoti sistemą mažesnėmis sąnaudomis nei taikant vienodą metodiką visiems.

EEĮ pakeitimo projekto 16 straipsnis – , siūloma dėstant EEĮ 41¹ straipsnį nauja redakcija, jo 3 dalyje nustatyti, kad skirstomųjų tinklų operatorius nediskriminuodamas bendradarbiauja su visais įkrovimo prieigų operatoriais ar kitais asmenimis, kurie turi nuosavybės teisę, plėtoja, eksploatuoja arba valdo įkrovimo prieigas, ir dėl prieigų, turinčių išmaniojo ir abikrypčio įkrovimo funkcijas pagal reglamento (ES) 2023/1804 reikalavimus, prijungimo taip sudarant sąlygas plėtoti ir išmaniojo, ir abikrypčio įkrovimo funkcijas turinčias įkrovimo prieigas, taip perkeltant Direktyvos (ES) 2019/944 33 straipsnį.

EEĮ 41¹ straipsnio 4 dalyje siūloma patikslinti, kad įkrovimo prieigos ir įkrovimo stotelės gali būti prijungiamos prie bendrosios dalinės nuosavybės teisės objektuose esančio lokaliojo elektros tinklo arba elektros tinklų vieno iš bendraturčių iniciatyva be kitų bendraturčių sutikimo, jeigu dėl įkrovimo prieigos ir (ar) įkrovimo stotelės prijungimo kiti bendraturčiai nepatirs išlaidų, dėl kurių jie nėra davę sutikimo ir tais atvejais, kai tokios prieigos ar stotelės montuojamos konstrukcijose. Tokio reguliavimo tobulinimo reikia, nes įrengiant įkrovimo prieigas bendrojo naudojimo patalpose atliekami ne tik prijungimo prie elektros tinklo darbai, tačiau turi būti atliekami ir kabelių pratiesimo darbai, kurie dažniausiai vykdomi tiesiant kabelius per bendrojo naudojimo konstrukcijas (sienas, lubas, laikančiąsias konstrukcijas ir t. t.).

EEĮ pakeitimo projekto 17 straipsnis – perkeltant Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 15a dalį, EEĮ 46 straipsnio 6 dalies 8 punkte nepriklausomiems tiekėjams, turintiems daugiau kaip 200 000 vartotojų, nustatoma prievolė siūlyti buitiniams vartotojams 12 ir 24 mėnesių, o kitiems vartotojams – 12 mėnesių terminuotas fiksuotos kainos sutartis ar neterminuotas fiksuotos kainos sutartis. Siekiant apsaugoti vartotojus, EEĮ pakeitimo projekte siūloma nustatyti vienašališko sutarties keitimo ar nutraukimo draudimą nepriklausomiems tiekėjams, tokiu būdu užtikrinant, kad vartotojams pasiūlytos sutartos sąlygos, įskaitant kainą, liks nepakitusios visą sutarties laikotarpį. Be kita ko, EEĮ 46 straipsnis papildomas 10 dalimi, kurios nuostatomis siekiama užtikrinti, kad sudaręs fiksuotos kainos sutartį vartotojai neprarastų savo teisės dalyvauti elektros energijos paklausos pokyčio valdyme.

EEĮ pakeitimo projekto 18 straipsnis – siūloma pripažinti netekusia galios EEĮ 46² straipsnio

3 dalį, kadangi išplėstas reikalavimas tiekėjams dėl vartotojo išsamesnio informavimo nustatomas EEĮ pakeitimo projekto 28 straipsniu.

EEĮ pakeitimo projekto 19 straipsnis – siūloma pakeisti EEĮ 46³ straipsniu nustatytą prievolių įvykdymo užtikrinimo panaudojimo ir nuostolių kompensavimo tvarką – nuo 3 iki vieno mėnesio sutrumpintas prašymų dėl patirtų nuostolių kompensavimo pateikimo terminas leis užtikrinti, kad patirtų nuostolių kompensavimo procesas netaptų ilgesnis už nepriklausomų tiekėjų turimo prievolių įvykdymo užtikrinimo galiojimo, kuris yra 3 mėnesiai, terminą. Nustatoma pareiga nepriklausomiems tiekėjams pateikti nuostolio apskaičiavimui reikiamus duomenis – patirto nuostolio kompensavimo procesas tampa sklandesnis. Atsižvelgdami į tai, kad nepriklausomų tiekėjų turimas prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis yra ribotas (nustatomas pagal nepriklausomų tiekėjų veiklos apimtį), siūlome nustatyti, kad buitinių vartotojų patirto nuostolio suma būtų apskaičiuojama proporcingai prievolių įvykdymo užtikrinimo sumos ir visų buitinių vartotojų pateiktų reikalavimų santykiui. Pažymime, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 622 „Dėl Nepriklausomų elektros energijos tiekėjų prievolių įvykdymo užtikrinimo panaudojimo, administravimo ir nuostolių kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto aprašo nuostatų pakeitimai po EEĮ pakeitimo projekto priėmimo nėra reikalingi.

EEĮ pakeitimo projekto 20 straipsnis – redakcinio pobūdžio pakeitimai, atsižvelgiant į tai, kad EEĮ 47 straipsnio 2 ir 3 dalyse pateikta nuoroda į šio įstatymo 51 straipsnio 7 dalyje nurodytą galutinę (uždarymo) sąskaitą keičiant dalių išdėstymą pakito ir dabar atitinka 51 straipsnio 9 dalį.

EEĮ pakeitimo projekto 21 straipsnis – EEĮ 48 straipsnio 8 dalies pakeitimą lėmė atnaujinta pažeidžiamo vartotojo sąvoka (Lietuvos Respublikos Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 42, 43, 44, 60, 67 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XV-167), kuri apima asmenis su negalia, todėl atskiras jų išskyrimas straipsnyje nėra tikslingas. Atsižvelgiant į 2025 m. gegužės 1 d. įsigaliojusius EEĮ 2 straipsnio 94 dalies pakeitimus, nustatančius, kad asmenys su negalia laikomi pažeidžiamais vartotojais, dėl ko šiems vartotojams būtų taikomos EEĮ pakeitimo projektu keičiamo EEĮ 48 straipsnio 8 dalies nuostatos dėl nemokamo išmaniosios apskaitos sistemos įdiegimo, siūloma pripažinti netekusia galios EEĮ 48 straipsnio 9 dalį, kaip dėl netikslingų perteklinių nuostatų.

Galiojantis reguliavimas, numatantis, kad išmaniosios apskaitos sistemos antruoju etapu diegiamos tik tada, kai nustoja galioti vartotojo apskaitos prietaiso teisinis metrologinis patvirtinimas, nesudaro prielaidų išlaikyti balansą tarp visų vartotojų poreikių ir interesų, nes skirstomųjų tinklų operatorius sudarydamas diegimo planą, atsižvelgs ir į kitus prioritetus, kaip išmaniųjų apskaitos prietaisų diegimas naujiems vartotojams, gaminantiems vartotojams, nutolusiems gaminantiems vartotojams, skaitiklių gedimo atvejai, neįgaliųjų asmenų prašymų tenkinimas, tarifų planų keitimas), o išmaniosios apskaitos diegimas pasibaigus metrologinės patikros galiojimui yra kasdienė skirstomųjų tinklų operatoriaus veikla, o ne veiklos prioritetas. Atsižvelgiant į tai, siūloma antrojo etapo diegimo tvarką sieti tik su skirstomųjų tinklų operatoriaus sudaromu planu, kuris atitinka anksčiau atliktą ilgalaikių sąnaudų ir numatomos naudos rinkai ir atskiriems vartotojams ekonominį vertinimą. Siekiant teisinio aiškumo, taip pat siūloma nurodyti, kad ir antruoju etapu išmaniosios apskaitos sistemos būtų diegiamos be atskiro vartotojo sutikimo.

EEĮ pakeitimo projekto 23–24 straipsniai – redakcinio pobūdžio pakeitimai.

EEĮ pakeitimo projekto 25 straipsnio 1 dalis – siekiant, didesnio vartotojų informuotumo, leidžiančio vartotojui pasirinkti jo poreikius labiausiai atitinkančią sutarties rūšį, siūloma išplėsti sutarčių, kurių sąlygos vartotojui būtų žinomos iki sudarant šias sutartis, sąrašą, papildant jį kintamosios kainos ir fiksuotos kainos sutartimis, taip pat nustatant tiekėjams pareigą šią informaciją teikti ne tik prieš sudarant sutartį, bet ir keičiant jos sąlygas arba sutartis pratęsiant.

2 dalis – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 11 straipsnio 1a dalį, siūloma papildyti EEĮ 51 straipsnį 2¹ dalimi ir numatyti, kad prieš sudarant, keičiant ar pratęsiant fiksuotos kainos sutartį ar kintamosios kainos sutartį, nepriklausomas tiekėjas privalo pateikti vartotojams suprantamą ir glaustą pagrindinių sutarties sąlygų santrauką. Toks reguliavimas leis vartotojui aiškiau suprasti jam taikomos galutinės elektros energijos kainos dedamąsias bei pasirinkti labiausiai jo poreikius atitinkantį pasiūlymą.

EEĮ pakeitimo projekto 26 straipsnis: – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 28a straipsnio 2

dalį, siūloma papildyti EEĮ 52 straipsnio 2 dalies 1 punktą nustatant, kad draudimas apriboti ir (ar) nutraukti elektros energijos tiekimą taikomas ne tik pažeidžiamiesiems vartotojams, bet ir energijos nepriteklių patiriančioms asmenims. Papildomai pažymime, kad energijos nepriteklių patiriančio asmens sąvoka nustatoma 2025 m. birželio 5 d. priimtame Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 8 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekte Nr. XVP-236. Sąvokos įsigaliojimas numatytas 2025 m. spalio 1 d. Taip pat šio punkto pakeitimu siūloma pagerinti pažeidžiamų vartotojų ir energetinių nepriteklių patiriančių asmenų padėtį, padidinant galimą išsiskolinimą už elektros energiją nuo 3 iki 6 bazinių socialinių išmokų ir nustatant, kad šis išsiskolinimas galimas ne tik garantiniame tiekime, bet ir visuomeniniame, bei nepriklausomiems tiekėjams. 2 *dalimi* siūloma papildyti EEĮ 52 straipsnio 2 dalį 6 punktu, nustatant, kad pažeidžiamas vartotojas ar nepriteklių patiriantis asmuo, galės kreiptis į tiekėjus su prašymu, dėl skolos už elektros energiją išdėstymo iki 12 mėnesių laikotarpio. Taip pat siūloma papildyti EEĮ 52 straipsnio 2 dalį 7 punktu nustatant, kad tiekėjai, privalo informuoti tokius vartotojus apie 30 procentų ir daugiau padidėjusį elektros suvartojimą, lyginant su ankstesniu mėnesiu. Tokiu būdu siekiama padėti laiku pastebėti neįprastus vartojimo pokyčius, išvengti skolų susidarymo ir skatinti vartotojų energijos vartojimo kontrolę.

EEĮ pakeitimo projekto 27 straipsnis:

1 *dalis* – siūloma EEĮ 52¹ straipsnio 7 dalies 7 punkto pakeitimu teisės aktuose nebevertotina terminą *neįgalieji* pakeisti jį į Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme apibrėžtą sąvoką *asmenys su negalia*.

2 *dalis* – siūlomas pakeitimas, nustatant nepriklausomiems tiekėjams pareigą pateikti Tarybai, kai ji yra kainų palyginimo priemonės valdytoja, informaciją apie fiksuotų kainų pasiūlymus. Toks pokytis leis vartotojams – tiek buitiniams, tiek ne buitiniams, iš anksto, pasinaudojus kainų palyginimo priemone, įsivertinti ir pasirinkti jų poreikius labiausiai atitinkančius pasiūlymus.

EEĮ pakeitimo projekto 28 straipsnyje – siūloma EEĮ 61 straipsnį papildyti naujomis 6–8 dalimis, kurioje numatoma, kad bendrijos, veikiančios pagal Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymą ar Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų įstatymą, CK 4.84 straipsnio nustatyta tvarka paskirti bendrojo naudojimo objektų administratoriai, gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų savininkų jungtinės veiklos sutartimi ar kitu teisiniu pagrindu bendrojo naudojimo objektams valdyti, naudoti ir prižiūrėti įgaliotieji asmenys (toliau kartu vadinama – bendrojo naudojimo objektų valdytojas) (t. y., pvz. kai elektros energija perkama sodų bendrijų, individualių automobilių garažų bendrijų narių, vienbučių, dvibučių ar daugiabučių gyvenamųjų namų ar socialinės grupės bendrabučių savininkų bendroms reikmėms ir pvz. (ar) liftams, butų, patalpų ir inžinerinių įrenginių ir kitų statinių (pvz., liftų, gręžinių, siurblių, elektros stulpų ir pan.) bendroms reikmėms) sutartis su tiekėju ir (ar) skirstomųjų tinklų operatoriumi, arba elektros energijos gamintoju turės sudaryti bendrojo naudojimo objektų valdytojas, įgyvendindamas bendrojo naudojimo objektų savininkų sprendimą, vadovaudamasis nekilnojamojo turto savininkų, kurių naudai jis veikia, priimtais sprendimais dėl elektros tiekėjo ar gamintojo pasirinkimo, siekdamas tinkamai vykdyti ir prižiūrėti minėtus objektus, kurių veikimo užtikrinimui reikalinga elektros energija ir užtikrinti šiems objektams elektros energijos tiekimą. Pažymėtina, kad siekiant išlaikyti pakankamą pasiūlos laipsnį, sutartinių santykių organizavimo tvarka įstatymu nėra ribojama ir tiekėjas arba elektros energijos gamintojas bendrojo naudojimo objektų valdytojams gali siūlyti sudaryti bet kurią iš įprastai su vartotojais sudaromų sutarčių rūšių: elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartį arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartį.

Pažymėtina, kad bendrojo naudojimo objektų valdytojas galės sudaryti sutartį su tiekėju, gamintoju, kurį nekilnojamojo turto savininkai (vartotojai, kurie turi bendrą dalinę nuosavybę į bendrojo naudojimo objektus), CK 4.75 straipsnyje ar 4.85 straipsnyje nustatyta sprendimų priėmimo tvarka pasirinks.

Siekiant teisinio aiškumo ir sprendžiant praktikoje neretai kylančias dviprasmybes, EEĮ pakeitimo projekte siūloma nustatyti šias bendrojo naudojimo objektų valdytojų pareigas: i) pateikti elektros energijos apskaitos prietaisų rodmenis, jei bendrojo naudojimo objekte nėra įdiegta išmanioji apskaitos sistema ir kitą atsiskaitymui už bendroms reikmėms sunaudotą elektros energiją, būtiną

informaciją. Pažymėtina, kad be apskaitos prietaisų rodmenų, kurie yra būtini per ataskaitinį laikotarpį suteiktos paslaugos apimčiai nustatyti, tiekėjui ar operatoriui gali būti reikalinga ir papildoma informacija teisingam tarifo pritaikymui, pavyzdžiui, naudojamų patalpų paskirtis; ii) apskaičiuoti atskirai kiekvienam vartotojui (bendrojo naudojimo objekto savininkui) už bendroms reikmėms sunaudotą elektros energiją, elektros energijos persiuntimą ir kitas su tuo susijusias paslaugas mokėtinas sumas proporcingai jo daliai bendrojoje dalinėje nuosavybėje, išskyrus atvejus, kai vartotojai nusprendžia mokėtinas sumas dalintis kitaip (vadovaujantis CK 4.82 straipsnio 3 dalies 3 punktu, kurs nustato, kad butų ir kitų patalpų savininkai privalo proporcingai savo daliai apmokėti išlaidas namui (statiniui) išlaikyti ir išsaugoti, įstatymuose nustatyta tvarka mokėti mokesčius, rinkliavas ir *kitas įmokas*) ; iii) informuoti apie apskaičiuotas sumas kiekvieną vartotoją; iv) surinkti įmokas už suvartotą elektros energiją iš atskirų vartotojų; v) atsiskaityti su tiekėju, gamintoju ir (ar) skirstomųjų tinklų operatoriumi.

Bendrojo naudojimo objektų valdytojai šias pareigas taip pat turės vykdyti, jei bendrojo naudojimo objektų valdytojai nepasirinks nepriklausomo tiekėjo ar elektros energijos gamintojo ir elektros energijos tiekimą bendrojo naudojimo objektui užtikrins garantinis tiekėjas ar visuomeninis tiekėjas.

Atkreiptinas dėmesys, kad bendrojo naudojimo objektų valdytojo pareigą užtikrinti elektros įsigijimą bendrosioms reikmėms ir laiku atsiskaityti su elektros energijos tiekėjais ar elektros energijos gamintojais, sukels papildomas administracines sąnaudas: nuo apskaitos, duomenų valdymo, informavimo iki skolų išieškojimo kaštų ir mokėjimų padengimo iš savo lėšų, kai gyventojai vėluoja atsiskaityti, kadangi pareiga atsiskaityti su tiekėju ar elektros energijos gamintoju yra imperatyvi ir nepriklauso nuo to, ar patys nekilnojamojo turto savininkai sumokėjo bendro naudojimo objektų valdytojui už elektros energiją bendrosioms reikmėms, visa atsiskaitymo rizika iš esmės perkelta nuo individualių savininkų ant bendrojo naudojimo objekto valdytojo pečių. Atsižvelgus į tai, kad elektros energija nėra susijusi su pastato priežiūra ir bendrojo naudojimo objektų atnaujinimu pagal privalomuosius reikalavimus, o yra susijusi su bendrojo naudojimo objekto naudojimu, taip pat į tai, kad daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administratorius turi įgyvendinti ir kitus butų ir kitų patalpų savininkų sprendimus, laikytina, kad elektros tiekėjo ar gamintojo pasirinkimas ir elektros pirkimas yra vienas iš daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administratoriaus uždavinių – įgyvendinti namo butų ir kitų patalpų savininkų su bendrąja nuosavybe susijusius sprendimus ir pavedimus, priimtus Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka, jiems atstovaujant, už kurį daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administratorius gauna atlygį, kaip už teikiamas administravimo paslaugas – t. y. gauna administravimo tarifą. Pažymėtina, kad maksimalų administravimo tarifą nustato savivaldybių tarybos, todėl daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administratoriai ir (ar) savivaldybių tarybos, atsižvelgiant į daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administratoriams nustatomas pareigas, turės pagrindo inicijuoti administravimo paslaugos tarifo peržiūrą. Kiti bendrojo naudojimo objektų valdytojai, kaip sodų bendrijos, daugiabučių namų bendrijos, daugiabučių namų ar kitos paskirties pastatų savininkų jungtinės veiklos sutartimi įgaliojami asmenys ir pan. valdymo ir (ar) administravimo išlaidas padengs, teisės aktų reglamentuojančių jų veiklą, nustatyta tvarka ir būdais.

EEĮ pakeitimo projekto 29 straipsniu siūloma pakeisti EEĮ 61¹ straipsnį ir jį išdėstyti nauja redakcija. Straipsnio pavadinimas keičiamas siekiant tiksliau atspindėti straipsnio nuostatų turinį: vietoje orientacijos vien tik į vartotojo ir paklausos telkėjo sutartį siūloma apibrėžti nuostatas, susijusias su vartotojų dalyvavimu telkiant elektros energijos paklausą.

1 dalis – siūloma papildyti EEĮ 61¹ straipsnio 1 dalį, patikslinant, kokių teisės aktų nuostatomis turėtų vadovautis vartotojas, nusprendęs dalyvauti telkiant elektros energijos paklausą. Pakeitimuose numatoma, kad vartotojo dalyvavimui telkime reikalinga sutartis su paklausos telkėju dėl paklausos telkimo paslaugų sudaroma Elektros energijos tiekimu ir naudojimo taisyklėse nustatyta tvarka, o apskaitai naudojami išmanusis apskaitos prietaisai ir (ar) skirtasis matuoklis turi būti įrengti pagal Tarybos tvirtinamų telkiant perdavimo sistemos operatoriui suteiktų paslaugų apimtį nustatymo tvarkos aprašo ir prekybos lankstumo paslaugomis tvarkos aprašų nustatytus reikalavimus. Tokiu reguliavimu vartotojams nustatomi aiškūs reikalavimai ir tvarka dėl paklausos

telkimo paslaugų teikimo sutarčių sudarymo ir išmaniųjų skaitiklių ir (ar) skirtųjų matuoklių įsirengimo.

2 dalis – siūloma pripažinti netekusia galios EEĮ 61¹ straipsnio 2 dalį, numatančią, kad vartotojo ir paklausos telkėjo sutartis yra konfidenciali. Tokiu būdu bus panaikinamas perteklinis reguliavimas ir rinkos dalyviai galės be apribojimų dalytis informacija apie paklausos telkimo dalyvius. Straipsnį dėstant nauja redakcija, jo 2 dalyje numatoma, kad gaminantis vartotojas paklausos telkime dalyvauja tik pasirinkęs grynojo atsiskaitymo schemą. Šis atsiskaitymo būdas įgalina tinklų operatorius techniškai apskaityti telkime dalyvaujančius elektros energijos kiekius, kas nėra įmanoma gaminantiems vartotojams atsiskaitant pagal dvipusės apskaitos (angl. *net metering*) modelį.

3 dalis – siūloma pakeisti EEĮ 61¹ straipsnio 3 dalį ir atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimą – prieš žodį „informuoti“ atsisakant žodžio „išsamiai“, bei panaikinant vertinamojo pobūdžio kriterijų.

4 dalis – redakcinio pobūdžio straipsnio dalies pakeitimai.

5 dalis – siūloma papildyti EEĮ 61¹ straipsnio 5 dalį, apibrėžiant vartotojo ir paklausos telkėjo sutartyje numatytinas sąlygas, susijusias su telkime naudojamais apskaitos prietaisais, ypač jei tai yra skirtieji matuokliai. Tokiu būdu nustatoma aiški atsakomybė, atsiskaitymas už apskaitos prietaisus, įskaitant ir skirtuosius matuoklius, jei jie naudojami, įrengimą, teisę į juos sutarties galiojimo ir jos nutraukimo laikotarpiams. Taip pat siekiant vykdyti paklausos telkimo veiklą, būtina sutartyje numatyti paklausos telkėjo prieigą prie telkime dalyvaujančio vartotojo skirtųjų matuoklių duomenų.

EEĮ pakeitimo projekto 30 straipsnis – siūloma EEĮ papildyti 61² straipsniu, numatančiu paklausos telkėjų dalyvavimo elektros energijos rinkoje principus.

1 dalis – nustatoma, koku būdu paklausos telkėjas gali vykdyti paklausos telkimą, t. y. teikiant prekybos pasiūlymus perdavimo sistemos operatoriui ir (ar) skirstomųjų tinklų operatoriui. Šių būdų sąrašas nėra baigtinis, todėl nuostatos konstrukcijoje yra dalelytės „be kita ko“, nurodančios, kad paklausos telkėjas gali turėti ir kitų veiklos galimybių, pavyzdžiui, teikti pasiūlymus biržoje ar sudaryti dvišales sutartis su kitais rinkos dalyviais ir pan.

2 dalis – reglamentuojami perdavimo sistemos operatoriui teikiamiems prekybos pasiūlymams taikomi principai;

3 dalis – reglamentuojami skirstomųjų tinklų operatoriui teikiamiems prekybos pasiūlymams taikomi principai;

4 dalis – nustatoma, kad atsiskaitant už tinklų operatoriams suteiktas paslaugas, kai buvo telkiama paklausa, pradinės paklausos pokytis skaičiuojamas naudojant išmaniųjų apskaitos prietaisų ir (ar) skirtųjų matuoklių duomenis, taip pat nustatoma, kad šiems duomenims tvarkyti taikomi Reglamento (ES) 2016/679, kitų Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų nustatyti reikalavimai ir tinklų operatorių parengtų asmens duomenų tvarkymo ir saugumo užtikrinimo taisyklių nuostatos. Tokiu būdu užtikrinamas Reglamento (ES) 2019/943 7b straipsnio 1 dalies nuostatų perkėlimas;

5 dalis – nustatoma, kuriame teisės akte – energetikos ministro įsakymu tvirtinamose elektros įrenginių įrengimo bendrosiose taisyklėse – nustatomi skirtųjų matuoklių techniniai, funkciniai ir sąveikumo reikalavimai, remiantis Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo nuostatomis. Tokiu būdu užtikrinamas Reglamento (ES) 2019/943 7b straipsnio 3 dalies nuostatų perkėlimas, kai valstybės narės pagal Direktyvos (ES) 2019/944 23 ir 24 straipsnius ir kitą atitinkamą Europos Sąjungos teisę nustato skirtųjų matuoklių duomenų patvirtinimo proceso taisykles ir reikalavimus, kad būtų galima patikrinti ir užtikrinti atitinkamų duomenų kokybę, nuoseklumą ir sąveikumą;

6 dalis – nustatomi skirtųjų matuoklių įrengimo, patikrinimo ir eksploatavimo sąnaudų atlyginimo reikalavimai;

7 dalis – reglamentuojami pradinės elektros energijos paklausos apskaičiavimo principai, nurodant, kad susitarimai dėl pradinės elektros energijos paklausą skaičiuojančio asmens sudaromi raštu, taip pat konkretizuojant, kuriuose tvarkos aprašuose bus nustatyta pradinės elektros energijos paklausos apskaičiavimo tvarka, priklausomai nuo tinklų operatoriaus rūšies;

8 dalis – nustatoma, kad paklausos telkėjas per tą patį disbalanso laikotarpį su tais pačiais vartojimo ir (ar) gamybos įrenginiais gali teikti pasiūlymus tik viename elektros energijos rinkos segmente.

9 dalis – įtvirtinta pareiga tinklų operatoriams keisti informaciją apie paklausos telkėjų telkiamus vartotojų ir (ar) elektros energijos gamybos įrenginius;

10 dalis – įtvirtinama tinklų operatorių teisė į prieigą prie skirtųjų matuoklių duomenų.

EEĮ pakeitimo projekto 31 straipsnis – siūloma papildyti EEĮ 61² straipsnį 12 dalimi ir numatyti, kad tais atvejais, kai paklausos telkėjas telkdamas suteikia paslaugą tinklų operatoriui ir dėl to kitas rinkos dalyvis ar to rinkos dalyvio už disbalansą atsakinga šalis patiria sąnaudų, tai šios sąnaudos kompensuojamos Tarybos patvirtinta tvarka nuo 2026 m. sausio 1 d. Tarybos tvirtinamame kompensavimo dėl paklausos telkimo aktyvavimo tvarkos apraše nustatoma kompensacijos apskaičiavimo tvarka, atsakingi už kompensacijos apskaičiavimą subjektai, duomenų, reikalingų kompensacijos apskaičiavimui, pateikimo ir (ar) apsikaitimo tvarka, kompensacijų mokėjimo ar užskaitymo tvarka.

EEĮ pakeitimo projekto 32 straipsnio 2 dalis, 33 straipsnio 2 ir 4 dalys – atsižvelgiant į tai, kad pagal pasikeitusį Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymą objektai registruojami registro informacinėje sistemoje, o ne registre, patikslintas EEĮ 67 straipsnio 7 dalies 7 punktas ir 69 straipsnio 12 ir 13 dalys.

EEĮ pakeitimo projekto 33 straipsnio 1 dalis – perkeltant Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio 2 ir 3 dalis, siūloma pakeisti EEĮ 69 straipsnio 4 dalį papildant, kad Taryba, nustatydamą viršutines perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainas ir vertindama paslaugų teikėjų pateiktas kainas ir tarifus, vadovaudamasi Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio nuostatomis, skatina perdavimo ir skirstomųjų tinklų operatorius užtikrinti ekonomiškai efektyviausią savo tinklų eksploatavimo plėtrą siekiant Lietuvos Respublikos Seimo tvirtinamoje Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje, Vyriausybės tvirtinamuose Nacionaliniame pažangos plane ir Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatytų tikslų įgyvendinimo. Išplečiamas Tarybos skatinamų sričių sąrašas, papildant jas energijos kaupimu, atsinaujinančių išteklių energijos integravimu, visuomenės informavimu, susijusiu su nacionalinės energetikos strateginiais politikos tikslais, lanksčiuoju prijungimu, investicijų skatinimu, įskaitant sprendimus, kaip optimizuoti esamus elektros tinklus ir plėtros investicijas. Siūlomame EEĮ 69 straipsnio 4 dalies redakcijoje jau dabar tiesiogiai įtvirtinta nuostata, kad Taryba, nustatydamą perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų viršutines kainų ribas, skatina tiek perdavimo, tiek skirstomųjų tinklų operatorių ekonomiškai efektyvią tinklų eksploataciją ir plėtrą. Be to, toje pačioje dalyje aiškiai įvardijamas išankstinės perspektyvos investicijų skatinimo tikslas, kuris atitinka Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnio nuostatas.

Papildomai pažymėtina, kad pagal Reglamentą (ES) 2024/1747, išankstinės perspektyvos investicijos nėra tiesiogiai apibrėžtos kaip atskira sąvoka, tačiau Reglamente (ES) 2024/1747 numatytos priemonės, kurios energetikos sektoriuje gali būti laikomos išankstinėmis investicijomis. Atkreipiamė dėmesį į tai, kad reglamentas yra tiesioginio taikymo teisės aktas, kurio perkėlimas į nacionalinę teisę nėra privalomas. Šiuo metu galiojantis reglamentavimas užtikrina, kad šias plėtros investicijas padengtų elektros gamintojai. Įtraukiant tokias investicijas svarbu apsaugoti vartotojus, riboti tokių investicijų rizikas, tačiau kartu ir neužkirsti kelio elektros tinklų plėtrai, todėl šių investicijų reglamentavimas ir jų įtaka turi būti visapusiškai įvertinta. Apibendrinant, nors Reglamente (ES) 2024/1747 nėra tiesiogiai vartojamas terminas „išankstinės perspektyvos investicijos“, jame numatytos priemonės reikalauja iš anksto planuoti ir struktūrizuoti savo projektus, atsižvelgiant į būsimus reglamentavimo pokyčius ir paramos mechanizmus. Atkreiptinas dėmesys, kad kaip numatyta Europos Komisijos paskelbtame *Iperkamos energijos veiksmų plane*, artimiausiu laikotarpiu pasirodys Europos Komisijos gairės dėl tinklų mokesčių ir išankstinės perspektyvos investicijų, kuriomis remiantis Taryba priims atitinkamus su išankstinėmis perspektyvos investicijomis susijusius teisės aktus.

EEĮ pakeitimo projekto 33 straipsnio 3, 6 ir 7 dalys – siekiant teisinio aiškumo, atsižvelgiant į tai, kad nuo 2030 m. sausio 1 d. buitiniams vartotojams bus reguliuojamos tik elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos, siūloma nurodyti, kad EEĮ 69 straipsnio 12, 14 ir 15 dalyse nurodytiems asmenims bus taikomos tokios pačios persiuntimo paslaugos kainos ir tarifai kaip buitiniams vartotojams.

EEI pakeitimo projekto 33 straipsnio 5 dalis – siekiant teisinio aiškumo, siūloma nustatyti, kad be kitų išvardintų subjektų buitinių vartotojų persiuntimo paslaugos kaina gali būti taikoma net tik daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijoms, bet ir kitų gyvenamųjų namų savininkų bendrijoms. Pastebėtina, kad bendrojo naudojimo objektų valdymui taip pat gali būti įsteigta bendrija ne tik daugiabučių namų gyventojų, bet ir kitų gyvenamųjų namų gyventojų, perkančių elektros energiją šių namų gyventojų bendriems poreikiams (pvz., gatvių apšvietimui, siurbliams, kvartalų ar bendrųjų vandens valymo įrenginiams, vandens bokštams ir pan.), kai įrengti bendrų reikmių apskaitos elektros energijos apskaitos prietaisai. Atsižvelgiant į elektros energijos vartojimo tikslą, šie subjektai taip pat turi turėti teisę naudotis elektros energijos persiuntimo paslaugos kaina kaip buitiniai vartotojai.

EEI pakeitimo projekto 35 straipsnis – siūloma patikslinti EEI 76 straipsnio 5 dalį, perkeltiant Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio nuostatas. Numatoma, kad Taryba, bendradarbiaudama su kitų valstybių narių reguliavimo institucijomis, užtikrina, jog ENTSO-E, bendroji paskirstymo platforma ir ES skirstomųjų tinklų operatorių organizacija vykdytų jiems priskirtas pareigas pagal ES reglamentus, tinklo kodeksus, gaires ir agentūros ACER sprendimus. Taip pat įtvirtinama pareiga konsultuotis dėl pažeidimų nustatymo, kai šios organizacijos nevykdo savo funkcijų.

EEI pakeitimo projekto 36 straipsnis:

1–2 dalys – vadovaujantis Nuorodą į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodą į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“ 10 punktu, atnaujintos teisės aktų nuorodos.

3 dalis – siūloma EEI priedą papildyti Sąveikumo reglamentu.

4 dalis – siūloma EEI priedą papildyti 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/1804 dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo, kuriuo panaikinama Direktyva 2014/94/ES, nes sąvoka „abikryptis įkrovimas“ apibrėžta šiame reglamente.

EEI pakeitimo projekto 7, 8, 22 ir 34 straipsniai – siūloma pakeisti EEI 21¹ straipsnio 5 dalį, 22 straipsnio 9 dalį, 48² straipsnio 11 ir 17 dalis ir 73² straipsnį numatant, kad elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų ketinimų protokolą pasirašiusio asmens patikra dėl jo atitikties nacionalinio saugumo interesams būtų atliekama po ketinimų protokolo ir prievolių įvykdymo užtikrinimo, teikiamo 21¹ straipsnio 1 dalyje ar 48² straipsnio 10 dalyje nustatyta tvarka, pateikimo. Pagal galiojantį reguliavimą ši patikra yra atliekama iki ketinimo protokolo pasirašymo ir prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikimo, tai yra tokioje elektros energijos gamybos ir (ar) kaupimo įrenginių projektų vystymo stadijoje, kai dažnu atveju dar nebūna žinomi projektų galutiniai naudos gavėjai ir finansavimo šaltiniai. Be to, siekiant užtikrinti vystymo stadijoje pažengusių projektų tęstinumą, kai ketinimų protokolo galiojimo laikotarpiu keičiasi susiję asmenys (galutiniai naudos gavėjai), numatyta, kad apie susijusių asmenų, ketinančių vykdyti veiklą nacionaliniam saugumui svarbiame ūkio sektoriuje, pasikeitimus informacija operatoriui turi būti pateikiama iš anksto ir atliekama 73² straipsnyje numatyta patikra ir tokiu būdu jei konkretaus projekto atveju būtų nustatyta šių asmenų neatitiktis nacionalinio saugumo interesams projektas galėtų būti tęsiamas toliau. Priėmus siūlomus pakeitimus, būtų užtikrinami nacionalinio saugumo interesai ir atitikties nacionalinio saugumo interesams procedūrų efektyvumas ir proporcingumas, nes būtų patikrinami asmenys (galutiniai naudos gavėjai), turintys finansinius pajėgumus įvykdyti ketinimų protokolu prisiimtus įsipareigojimus išvystyti elektros energijos gamybos ir (ar) kaupimo pajėgumus.

EI pakeitimo projekto 1 straipsnis – siūloma pakeisti EI 16¹ straipsnio 1 dalį ir nustatyti energetikos įmonėms, kurių teikiamų paslaugų kainos yra valstybės reguliuojamos, ilgesnį reguliuojamos veiklos ataskaitų pateikimo licenciją išdavusiai institucijai terminą. Papildomas 1 mėnesio termino atidėjimas padės energetikos įmonėms, kurių teikiamų paslaugų kainos yra valstybės reguliuojamos, laiku pateikti reguliuojamos veiklos ataskaitas licenciją išdavusiai institucijai ir nesudarys papildomų kliūčių vykdyti energetikos įmonėms, kurių teikiamų paslaugų kainos yra valstybės reguliuojamos, veiklos reguliavimui nustatytų įpareigojimų. Todėl siūloma EI 16¹ straipsnio 1 dalyje nustatytą ataskaitų pateikimo 4 mėnesių terminą pakeisti į 5 mėnesių terminą.

EĮ pakeitimo projekto 2 straipsnis – perkeliant Direktyvos (ES) 2019/944 28a straipsnio 2 dalį siūloma pakeisti EĮ 34 straipsnio 2 dalį ir numatyti, kad per vartotojo kreipimosi į energetikos įmonę laikotarpį, taip pat ginčo nagrinėjimo ikiteismine tvarka laikotarpiu, energetikos įmonė negali nutraukti su vartotoju sudarytos sutarties ir (ar) atjungti energijos tiekimo vartotojo objektui tuo pagrindu, dėl kurio yra kilęs ginčas. Taip pat nustatoma, kad pateiktas skundas nedaro poveikio šalių sutartinėms teisėms ir pareigoms. Tokiu reguliavimu siekiama suteikti vartotojams teisę naudotis ginčų sprendimo procedūromis siekiant veiksmingai užtikrinti savo teisių įgyvendinimą ir neatsidurti nepalankioje padėtyje ginčų su tiekėjais atveju. Toks reguliavimas leis užtikrinti, kad ginčų nagrinėjimo procedūros netaptų pagrindu piktnaudžiavimui abejoms sutarties šalims – tiek vartotojui, tiek tiekėjui.

EĮ pakeitimo projekto 3 straipsnio 1 ir 2 dalys skirtos Reglamento (ES) 2019/943 ir Direktyvos (ES) 2019/944 nuorodų EĮ priede atnaujinimui, nurodant pakeitimus, padarytus Direktyva ir Reglamentu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma. Teisinio reguliavimo poveikio vertinimas pateiktas Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažymoje, administracinės naštos pokytis dėl Įstatymų projektų nuostatų bus įvertintas Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaitoje.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimti įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas turės teigiamą poveikį elektros energijos tiekimo, gamybos, kaupimo ir su tuo susijusių paslaugų verslo plėtrai. Aiškesnis teisinis reguliavimas, apibrėžiantis vartotojų, paklauskos tiekėjų, gamintojų ir bendrojo naudojimo objektų valdytojų teises ir pareigas, prisidės prie skaidresnės ir nuspėjamesnės rinkos aplinkos. Perkėlus Direktyvos nuostatas bus sukurama geresnė vartotojų apsauga ir suteikiama daugiau teisių.

Įtvirtinamas lanksčiojo prijungimo modelis bei kintančios leistinos galios ir kintančios leistinos vartoti galios sąvokos sudarys sąlygas prijungti daugiau gamybos ir vartojimo įrenginių be būtinybės iškart plėsti elektros tinklus, o tai paskatins atsinaujinančios energetikos projektų plėtrą. Aiškiai apibrėžtos paklauskos telkimo sąlygos ir lankstumo paslaugų teikimo principai atvers naujas galimybes energijos rinkos dalyviams kurti inovatyvius paslaugų modelius.

Geresnis duomenų, susijusių su tinklų pralaidumu, prieinamumas leis verslui geriau įsivertinti verslo vystymo plėtros galimybes.

Tikimasi, kad EEĮ pakeitimo projekte numatyti pokyčiai ir jų įgyvendinimas turės teigiamą įtaką Lietuvoje vykdomam elektros rinkos liberalizavimui:

- i) aiški ir paprasta atsiskaitymo tvarka vartotojui, išvengiant sąskaitų ir įmokų valdymo už suvartotą elektros energiją bendrosioms reikmėms bendrojo naudojimo objektuose su skirtingais tiekėjais arba elektros energijos gamintojais;
- ii) didesnis tiekėjų suinteresuotumas sudaryti elektros energijos sutartis su bendrojo naudojimo objektų valdytojais, kai elektros energija perkama bendrosioms reikmėms, todėl atitinkamai mažesnei vartotojų daliai bus taikomas garantinis tiekimas pasibaigus elektros rinkos liberalizavimui;
- iii) suvienodinta elektros energijos įsigijimo bendrosioms vartotojų reikmėms praktika.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymų projektais pateikiami visi reikalingi teisės aktų nuostatų pakeitimai, todėl, siekiant siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. EEĮ pakeitimo projekte pateikiami nauji sąvokas įvardijantys terminai yra įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitikimas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektai neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Įstatymų projektams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai

Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės pakeisti Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 603 „Dėl Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų patvirtinimo“.

Energetikos ministerija turės:

- pakeisti Įmokų už sunaudotą elektros energiją bendrabučio tipo daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose paskirstymo gyvenamųjų ir negyvenamųjų patalpų savininkams ir nuomininkams metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. 4-412 „Dėl Įmokų už sunaudotą elektros energiją bendrabučio tipo daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose paskirstymo gyvenamųjų ir negyvenamųjų patalpų savininkams ir nuomininkams metodikos patvirtinimo“;
- pakeisti Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. vasario 11 d. įsakymą Nr. 1-38 „Dėl Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“;
- pakeisti Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. vasario 3 d. įsakymą Nr. 1-22 „Dėl Elektros įrenginių įrengimo bendrųjų taisyklių patvirtinimo“;
- pakeisti Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymą Nr. 1-127 „Dėl Elektros energijos gamintojų ir vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- pakeisti Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymą Nr. 1-162 „Dėl Buitinių vartotojų su tiekėjais sudaromų elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutarčių standartinių sąlygų aprašo patvirtinimo“.

Taryba turės:

- patvirtinti kompensavimo dėl paklausos telkimo aktyvavimo tvarkos aprašą;
- patvirtinti perdavimo sistemos operatoriaus parengtą piko mažinimo produktų įsigijimo tvarkos aprašą;
- suderinti perdavimo sistemos operatoriaus parengtą telkiant perdavimo sistemos operatoriui suteiktų paslaugų apimtį nustatymo tvarkos aprašą;
- patvirtinti skirstomųjų tinklų operatoriaus parengto ir Tarybos 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. O3E-1771 patvirtinto prekybos lankstumo paslaugomis tvarkos aprašo pakeitimus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Manytina, kad Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų neprireiks.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu konsultuotasi su Europos Komisijos, Tarybos ekspertais, tinklų operatorių specialistais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai EEĮ projekto žodžiai yra *aktyvusis elektros energijos vartotojas, elektros energijos paklausos telkimo modelis, kintanti leistina generuoti galia, kintanti leistina naudoti galia, lanksčiojo prijungimo sąlygos, lankstusis prijungimas, Fiksuotos kainos terminuota elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis, bendrosios reikmės, administratoriai, bendrijos.*

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
